

Mirjana Vuković
Prirodno-matematički fakultet
Sarajevo

VERA (POPOVIĆ) ŠNAJDER, REDOVNI PROFESOR

Reljevo 1904. – Sarajevo 1976.

Vera Šnajder rođena je 02. 02. 1904. godine, u Reljevu kod Sarajeva, gdje je u to vrijeme bila smještena pravoslavna Bogoslovija, na čijem čelu se, kao rektor, nalazio njen otac. Umrla je 14. 02. 1976. godine u Sarajevu. Osnovnu školu i Klasičnu gimnaziju završila je u Sarajevu 1922. godine. Na Filozofski fakultet u Beogradu – grupa primjenjena matematika, teorijska matematika i eksperimentalna fizika, upisala se 1922/23. školske godine. Zbog prekida izazvanog težom bolesti, studij je završila 1928. godine. Od završetka studija do novembra 1929. godine bila je profesor Ženske gimnazije u Sarajevu, kada, kao jedan od najboljih studenata svoje generacije i perspektivan mladi matematičar dobija stipendiju Francuske vlade i odlazi u Pariz na usavršavanje.

Tako Vera Šnajder školsku 1929/30. godinu, provodi na čuvenom Institutu "Henri Poincaré" u Parizu, gdje učestvuje u radu Seminara. Pošto se istakla u radu tog Seminara, dobija ponudu za rad u svojstvu honorarnog saradnika u Laboratoriju za hidrodinamiku na Sorboni, koju ona i prihvata. Na tom poslu ostaje, sve do kraja 1932. godine, kada se vraća u Sarajevo. U toku svog studijskog boravka u Parizu Vera Šnajder je objavila, u Comptes

Rendus des Sciences de l'Académie des Sciences, svoj prvi naučni rad koji je ujedno bio i prvi naučni rad u oblasti matematike kojeg je objavio autor rođen u BiH. Neki od njenih eksperimentalnih rezultata bili su kasnije prezentirani i na izložbi u Parizu. Osim toga postoji dokument, iz kojeg se vidi da je Vera Šnajder tokom njenog boravka u Parizu nuđen i angažman za rad za potrebe Ministarstva vazduhoplovstva Francuske.

Po povratku iz Pariza, krajem 1932. godine, Vera Šnajder se vraća na mjesto profesora Ženske gimnazije u Sarajevu, gdje uživa veliki autoritet, kako kod svojih učenika i njihovih roditelja, tako i kod kolega. Kao napredna intelektualka pripadala je krugu lijevo orijentisanih sarajevskih intelektualaca, kao i njen suprug dr Marcel Šnajder, jedan od prvih doktora filozofije u BiH, inače, profesor filozofije i matematike. Vera Šnajder na samom početku rata gubi supruga koji se, među prvima, našao na udaru fašista i to ne samo kao istaknuti intelektualac i ljevičar, nego i kao Jevrej. I pored silnih napora i neprekidnih pokušaja da nešto sazna o njegovoj smrti, nikada nije saznala, ne samo kako je i kada ubijen, nego ni za njegov grob.

Sudbinu Marcela Šnajdera doživljava i zbirka zadataka iz matematike koju je napisao, u koautorstvu s kolegom Stjepanom Tomićem. Prilikom bombardovanja Beograda, na Vaskrs 1941. godine, ona nestaje u požaru štamparije, u kojoj je štampana. Zahvaljujući sretnoj okolnosti, jedan primjerak je sačuvan, tako da je ona, poslije rata, ipak ugledala svjetlo dana. O kvalitetu te knjige najbolje govori činjenica da je ona doživjela čak 21 izdanje, tako da su generacije i generacije srednjoškolaca iz nje učile kako da rješavaju zadatke iz matematike.

Duboka lična tragedija, koja je zadesila Veru Šnajder, hapšenjem i ubistvom njenog supruga, na samom početku okupacije i pored lošeg zdravstvenog stanja i brojnih obaveza: brige o malom djetetu, kćerki Milici, majci i bratu, nisu je spriječili da bude aktivni saradnik narodnooslobodilačkog pokreta i član, tada, Glavnog odbora Narodnog fronta za Sarajevo. U decembra 1943. godine dobiva obavještenje o premještanju u Imotski, a u junu 1944. godine u Mostar, ali zbog bolesti, uz podršku poznatog sarajevskog ljekara i humaniste dr Bogdana Zimonjića, koji je i sam pripadao krugu naprednih sarajevskih intelektualaca i ilegalaca, nakon bolničkog liječenja ostaje u Sarajevu.

Poslije oslobođenja Vera Šnajder stavlja sve svoje fizičke i umne sposobnosti u službu ratom porušene domovine. U junu 1945. godine, biva postavljena za direktora 2. ženske gimnazije, a u martu 1946. postaje jedan od prvih profesora Više pedagoške škole u Sarajevu. Novembra 1947.

postavljena je za savjetnika u Ministarstvu prosvjete, gdje neumorno radi na obnavljanju rada škola i rješavanju teških kadrovskih problema. U junu 1948. godine vraća se na Višu pedagošku školu.

Vera Šnajder učestvuje u osnivanju Filozofskog fakulteta u Sarajevu 1950. godine, naročito u stvaranju i organizovanju njegove Katedre za matematiku. U martu 1950. godine potvrđen je njen izbor u zvanje vanrednog profesora, a školske 1950/51. organizovan je, po prvi put, studij matematike u BiH. Dugi niz godina, profesorica Vera Šnajder ostaje na čelu te Katedre čiji je razvitak i uspjeh bio tijesno povezan prvenstveno za njen rad. U Katedru, koja će 1960. godine prerasti u Odsjek za matematiku Prirodno-matematičkog fakulteta, ugradila je veliki dio svog života. Povezujući Katedru s naučnim krugovima u zemlji i inostranstvu i šaljući mlađe kolege na školovanje u inostranstvo, omogućila je razvoj naučnog podmlatka u našoj sredini, o čijem školovanju i stvaranju nije niko nikada brinuo tako nesebično kao što je ona.

Na Katedri za matematiku, kasnije Odsjeku za matematiku, prof. Vera Šnajder je stalno predavala Diferencijalnu geometriju i Racionalnu mehaniku, a povremeno, naročito prvih godina, i Linearnu algebru i Uvod u algebru.

Aktivnost Vere Šnajder nije se ograničavala samo na Katedru za matematiku. Školske 1951/52. i 1958/59. postavljena je za dekana, a 1952/53, 1957/58. i 1959/60. za prodekana Filozofskog fakulteta. Svakako treba istaći da je izborom za dekana 1951. godine Vera Šnajder ušla u istoriju kao prva žena dekan i to ne samo jednog od prvih bosansko-hercegovačkih fakulteta, nego i kao prva žena dekan jednog jugoslovenskog fakulteta.

Od osnivanja Prirodno-matematičkog fakulteta 1960. godine bila je dugogodišnji član Univezitetskog savjeta, u više navrata član Savjeta za prosvjtu BiH, predsjednik Komisije Savjeta Narodne Biblioteka, član Komisije za davanje zvanja naučnih saradnika, odnosno zvanja prosvjetnih savjetnika, predsjednik Komisije za polaganje profesorskih ispita. Bila je i dugogodišnjih predsjednik Društva Jugoslavija – Francuska i dr.

Naročitu aktivnost ispoljila je kao predsjednik Društva Matematičara, Fizičara i Astronoma BiH, a bila je i glavni organizator IV Kongresa Matematičara, Fizičara i Astronoma Jugoslavije, održanog u Sarajevu 1965 godine.

U svom naučnom radu Vera Šnajder se bavila Riemannovom i Finslerovom geometrijom u racionalnoj mehanici, dajući integralnim principima racionalne mehanike geometrijsku interpretaciju. Svoje rezultate izložila je u dva rada ([2] i [3]), koji su bili zapaženi u naučnim krugovima, a napisala je i knjigu za predmet racionalna mehanika, koji je godinama predavala ([4]).

Pored toga, svakako treba reći nešto i o Veri Šnajder kao čovjeku i profesoru, jer bi, inače, slika o njoj ostala nepotpuna. Bila je izvrstan organizator, pedagog, istaknuti intelektualac. Slovila je kao izuzetno pismena i beskompromisna profesorka. Bila je veoma stroga, ali pravedna, podjednako stroga, kako prema drugima, tako i prema sebi, ali nadasve moralna i uzorna kao čovjek i vaspitač mladih naraštaja – budućih profesora. Iza njenog strogog profesorskog pogleda sakrivala se duša žene, puna majčinske ljubavi i neizmjerne brižnosti, kako za svakog člana Odsjeka za matematiku, tako i za svakog studenta. Studenti, ali i kolege, su joj se, dok je ne bi bolje upoznali, obraćali sa strahom, ili bolje reći strahopoštovanjem. S vremenom, upoznajući je bolje, dolazili su do spoznaje da njihova profesorka, učeći ih racionalnu mehaniku i skrećući im pažnju čak i na greške koje nisu ni u kakvoj vezi s matematikom, to čini u najboljoj namjeri, kako bi ih "izbrusila" do savršenstva, da poput nje same, mogu što bolje služiti svojoj Zemlji, čiji razvoj joj je bio ispred svih drugih, pa i vlastitih interesa.

Zato, posebno ističem, njenu crtu altruiste i osobe čiji su samoprijegori i izdržljivost izazivali duboko poštovanje, izuzetne žene koja je cijeli svoj život podredila, najprije razvoju Katedre, a zatim Odsjeka za matematiku, žene koja je učinila veoma mnogo na uzdizanju naučnog podmlatka i kadra u oblasti matematike i tako dala veoma značajan doprinos razvoju matematike kao moderne fundamentalne discipline i Odsjeka za matematiku Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

Stopama svoje bake Vere Šnajder krenuo je i njen stariji unuk Dragan Huterer, doktor fizike, mladi naučnik u oblasti kosmologije, koji danas živi i radi u Americi, čije ime je već poznato u svijetu nauke.

Tužno je da u Sarajevu ne živi više niko od članova ugledne porodice Popović – Šnajder.

Publikacije Vere Šnajder:

- [1] *Sur l'extension de la méthode de Hele Shaw aux mouvements cycliques*, Comptes Rendus de l'Académie des Sciences, Paris, T. 192 (1931), 1703-1706.
- [2] *Hamiltonov princip u Racionalnoj mehanici i njegova geometrijska interpretacija*, Beograd, 1957.
- [3] *Quelques remarques sur le principe de Hamilton dans la Mécanique classique*, Publication de l'Institut mathématique de l'Académie Serbe des Sciences et des Arts, Beograd, T. XIV (1960), 67-82.
- [4] *Predavanja iz racionalne mehanike s uvodom u tenzorski račun*, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 1963, 287 str.

Tekst napisan na osnovu ličnog poznavanja i podataka dobivenih od Milice Šnajder, kćerke Vere Šnajder, inače do 1992. godine profesorice, a jedno vrijeme i dekana Muzičke akademije u Sarajevu, koja danas živi, sa svojim mlađim sinom Andrejom Hutererom i radi u Ljubljani.